

Protocol

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Dit protocol gaat in op hoe door Aquamarijn medewerkers om te gaan met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het protocol is afgeleid van 'Friese meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' (januari 2011).

Een product dat tot stand is gekomen in het kader van het project Regionale Aanpak

Kindermishandeling (RAAK) Fryslân. Hierin werken instellingen en overheden samen aan een betere preventie en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Deelnemers Werkgroep Friese meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling:

GGD Fryslân

Partoer CMO Fryslân

Bureau jeugdzorg Friesland

Fier Fryslân

RAAK Fryslân

Jeugdhulp Friesland

Inhoud

Waarom een protocol kindermishandeling?	pag. 4
Wat is kindermishandeling?	pag. 4
Definitie kindermishandeling	pag. 4
Stappenplan	pag. 5
Stap 1 Breng de signalen in kaart	pag. 5
Stap 2 Vraag advies aan deskundige collega, zorgcoördinator, Veilig Thuis	pag. 5
Stap 3 Gesprek met de ouder(s) en /of het kind	pag. 6
Stap 4 Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling/huiselijk geweld	pag. 6
Stap 5 Beslissen: hulp organiseren of melden	pag. 6
Contacten na de melding	pag. 7
Melding in de verwijsindex	pag. 7
Bijlage 1: Stroomschema	pag. 8
Bijlage 2: Observatie- en volgformulier signalen kindermishandeling	pag. 9
Bijlage 3: Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar)	pag.11
Bijlage 4: Aandachtpunten voor een gesprek met ouders over zorgsignalen	pag.12
Bijlage 5: Hoe vertel je ouders over melding bij Veilig Thuis?	pag.16
Bijlage 6: Noodsituaties	pag.17
Bijlage 7: Belangrijke sites	pag.18
Bronvermelding	pag.19

Waarom een protocol kindermishandeling?

Kinderen die worden mishandeld vertellen hier meestal niet uit zichzelf over, en dat geldt ook voor degenen die mishandelen. Kindermishandeling tast het leven van een kind in zijn grondvesten aan en laat doorgaans een leven lang sporen na. Daarom is het nodig dat leerkrachten, die vanwege hun functie verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van de kinderen, in actie komen als er mogelijk sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld.

In de praktijk leidt dit tot vragen als: wanneer is er sprake van kindermishandeling en waar merk je dat aan? Wat moet je doen of juist niet doen als je kindermishandeling vermoedt? Wie is waarvoor verantwoordelijk? Bij wie kun je terecht? Wat zeg je tegen de ouders? Welke hulp is er nodig?

Dit protocol beschrijft de stappen die een medewerker van Aquamarijn behoort te zetten bij (vermoedens van) kindermishandeling. Het protocol is afgeleid van de Friese meldcode. Het protocol kan worden gezien als een routekaart die de weg wijst als een medewerker vermoedt dat een kind wordt mishandeld.

Om het voor de medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om stappen van deze methode te zetten, draagt Aquamarijn er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en aan ouders bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van deze meldcode;
- binnen het schoolteam aandacht besteed wordt aan deze meldcode;
- de zorgcoördinator geschoold wordt, zodat hij/zij in staat is collega's te ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van deze code;
- de werking van de meldcode regelmatig geëvalueerd wordt, waarbij zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren.

Wat is kindermishandeling?

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Iedere ouder/verzorger maakt immers wel eens fouten, is onredelijk of driftig. Bij kindermishandeling is er echter sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of het ontbreken van zorg van de ouders/verzorger(s) naar de kinderen.

Definitie kindermishandeling

De Wet op de jeugdzorg definieert kindermishandeling als volgt:

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

(Artikel 1 sub m, Wet op de jeugdzorg, 2005)

Kindermishandeling wordt vaak ingedeeld in de volgende groepen:

Lichamelijke mishandeling

Schoppen, slaan, toebrengen van brand- of snijwonden.

Psychische mishandeling

Kleineren, negeren, intimideren, onredelijke eisen stellen. Kinderen geen steun, bemoediging, veiligheid en geborgenheid geven.

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind krijgt onvoldoende zorgen (kleding, maaltijden, nachtrust, gezondheid of medische voorziening).

Psychische verwaarlozing

Het kind krijgt onvoldoende aandacht (genegenheid, geborgenheid, tijd en ruimte).

Seksueel misbruik

In een sfeer van emotionele chantage, relationeel overwicht, druk of geweld voelt het kind zich gedwongen tot seksuele contacten (seksuele handelingen, genitaliën tonen).

Structureel geweld

Uitsluiting of onderdrukking van kinderen omdat onze maatschappij hen niet erkent als volwaardige leden

Voor een inhoudelijke beschrijving van signalen die mogelijk kunnen wijzen op kindermishandeling, verwijzen we naar de bijlage 3 Signalenlijst huiselijk geweld/ kindermishandeling (4-12 jaar).

Stappenplan

Vooraf aan het stappenplan geldt het algemene advies dat zorgen en signalen steeds met ouders besproken horen te worden. Hoe langer wordt gewacht met het gesprek met ouders, hoe hoger de drempel om het gesprek aan te gaan. Bijlage 4 van dit protocol kan ondersteunen in het voeren van dit soort gesprekken met ouders.

Hierna worden de stappen beschreven. Het is handig om apart een korte en bondige tekst met de stappen te hebben en dit bijvoorbeeld op te hangen, in een map of bureaula te leggen. Hiervoor kan bijvoorbeeld het "5 stappenplan" gebruikt worden, zie www.protocolkindermishandeling.nl. en bijlage 1.

De stappen in het kort

1 Breng de signalen in kaart

2 Vraag advies aan deskundige collega, zorgcoördinator, bij Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en/of het Steunpunt Huiselijk Geweld

3 Praat met cliënt, ouder(s) en/of kind

4 Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld

5 Beslis: zelf hulp organiseren of melding doen bij Regiecentrum Bescherming en Veiligheid.

Veilig Thuis telefoon: (0800)2000 of 058-2333777

email:veiligthuis@regiecentrumbv.nl

Volg alle stappen in het protocol. De stappen hoeven niet in dezelfde volgorde genomen te worden. Stappen kunnen herhaald worden als de situatie daarom vraagt.

Stap 1 Breng de signalen in kaart

Breng de signalen waardoor je kindermishandeling vermoedt in kaart. Beschrijf zoveel mogelijk feiten: wat je hoort, ziet, ruikt of voelt waardoor het vermoeden van kindermishandeling ontstaat.

Vermeld de bron. Wie zag het signaal: bijv. een leerkracht, een andere ouder.

Bespreek waar mogelijk de zorgen met ouders en/of kind.

Leg de gegevens vast in het dossier, waarbij duidelijk aangegeven is of het gaat om hypothesen en veronderstellingen of om feiten en signalen.

Noteer de stappen en de besluiten die worden gezet

Als er sprake is van signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een collega, dan worden de signalen gemeld bij de directeur of de vertrouwenspersoon van het personeel. Het stappenplan is in dit geval niet van toepassing.

Stap 2 Vraag advies aan deskundige collega, zorgcoördinator, VeiligThuis

Bespreek de signalen met een deskundige collega en vraag om advies.

Breng de zorgcoördinator op de hoogte van de signalen.

(Zie bijlage voor formulier vastlegging verslaglegging van overleg)

De zorgcoördinator bespreekt tijdens breed-overleg, waarbij de schoolarts, gedragswetenschapper en maatschappelijk werker aanwezig zijn, de signalen.

Doel van het overleg is:

1. bespreken van de signalen;
2. beslissen of gesprek over signalen met ouders gewenst is, als na weging van de signalen het vermoeden er nog steeds is; *(een overweging om af te zien van een gesprek is de inschatting dat de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen)*
3. voorbereiden van het gesprek over de signalen met de ouder(s);
4. afspreken door wie, waar en wanneer dit gesprek zal worden gevoerd;
5. beslissen of, en zo ja hoe, waar en door wie er contact wordt gelegd met het kind
6. afspraak maken voor het tweede breed-overleg waarin een beslissing wordt genomen (zie stap 4).

Acties:

* De zorgcoördinator legt de afspraken van het breed-overleg vast in een verslag.

* Dit verslag wordt toegevoegd aan het dossier

* Is er een (gezins)voogd in het gezin, dan informeert de zorgcoördinator de voogd over de afspraken die in het breed-overleg zijn gemaakt.

Stap 3 Gesprek met de ouder(s) en /of het kind

Voer uiterlijk binnen twee weken na het breed-overleg een gesprek met de ouder(s) over de signalen zoals voorbereid en afgesproken in het breed-overleg en leg, conform de afspraken in het breed-verleg, eventueel contact met het kind.

Het gesprek met de ouders wordt bij voorkeur gevoerd door de leerkracht samen met de zorgcoördinator of de schoolmaatschappelijk werker of de gedragswetenschapper. Het is belangrijk om tijdens het gesprek 'naast de ouders' te staan.

Opbouw van het gesprek:

- 1) Het doel van het gesprek uitleggen. Het delen van de zorgen over het kind en het verzamelen van meer informatie. Ouders mogelijk motiveren voor hulp.
- 2) De signalen, d.w.z. de feiten die zijn vastgelegd en de waarnemingen die zijn gedaan, bespreken.
- 3) Ouders uitnodigen om daarop te reageren.
- 4) Na de reactie van de ouders een korte samenvatting geven wat er is besproken en controleren of de boodschap is overgekomen bij de ouders.

Acties:

* De leerkracht legt de uitkomsten van het gesprek vast in het dossier van het kind.

* Is er ook contact gelegd met het kind, dan worden de uitkomsten van dit contact eveneens vastgelegd in het dossier van het kind.

* De zorgcoördinator bewaakt de uitvoering van het stappenplan.

Een melding uitvoeren zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders, is alleen mogelijk als de veiligheid van het kind, de medewerker, of die van een ander in het geding is. Of als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders door dit gesprek het contact met school zal verbreken en het kind niet meer naar school zal brengen. Tijdens breed-overleg wordt deze keuze bepaald in samenspraak met de teamleider.

Stap 4 Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling/huiselijk geweld

Koppel de uitkomsten van het gesprek met de ouder(s), en eventueel het contact met het kind terug in een tweede breed-overleg.

Basis voor de weging en risico inschatting wordt gevormd door: de feitelijke signalen, adviezen deskundigen, informatie uit de gesprekken.

Om de vermoedens scherper te krijgen, kan een consult gevraagd worden bij Veilig Thuis. Het kan noodzakelijk zijn om ook overleg over de signalen te voeren met andere instellingen (kinderopvang/scholen van broertjes en zusjes) die ook het gezin kennen, bijvoorbeeld om af te stemmen wie de melding zal doen. Het is echter niet de taak van de school om signalen van alle betrokkenen te verzamelen en te interpreteren, dat is de taak van Veilig Thuis die daartoe ook de wettelijke bevoegdheden heeft.

Er wordt indien nodig een vervolgspraak gemaakt om op basis van de extra informatie een nieuwe beslissing te nemen.

Acties:

* De zorgcoördinator legt de afspraken van dit tweede overleg vast in een verslag. Dit verslag wordt toegevoegd aan het dossier.

* De zorgcoördinator legt contact met Veilig Thuis en/of andere instellingen personen die ook contact hebben met het gezin.

* Is er een (gezins)voogd in het gezin, dan informeert de zorgcoördinator hem over de afspraken van het tweede overleg.

Stap 5 Beslissen: hulp organiseren of melden

Er wordt een beslissing genomen. De mogelijkheden zijn:

Stap 5a Hulp organiseren en effecten volgen

Er wordt geen melding gedaan want de vermoedens zijn, naar het oordeel van het breed-overleg, weggenomen door het gesprek met de ouder(s).

Eventueel wordt noodzakelijke hulp georganiseerd.

De effecten van de hulp worden gevolgd.

De school zet zijn begeleiding voort en de medewerkers blijven attent op signalen die er op zouden kunnen wijzen dat er toch sprake is van kindermishandeling.

Stap 5b Melden en bespreken

In alle gevallen waarin de vermoedens niet geheel worden weggenomen, wordt besloten een melding te doen van een vermoeden van kindermishandeling bij veilig Thuis. De melding wordt gedaan door de zorgcoördinator, bij voorkeur samen met de medewerker die de signalen heeft opgevangen zodat de signalen zo direct mogelijk worden weergegeven aan Veilig Thuis.

De ouders worden over het besluit over de melding geïnformeerd. Dit gebeurt zo mogelijk door degenen die de signalen al eerder besproken hebben met de ouders.

Is er eerder in verband met de vermoedens contact geweest met het kind, dan beoordeelt de medewerker die toen contact met hem heeft gehad, in overleg met de gedragswetenschapper, of een nieuw contact in verband met de melding zinvol is.

Acties:

* In het dossier wordt vastgelegd door wie de ouders zijn geïnformeerd over de melding en hoe zij op deze informatie reageerden. Is er ook contact over de melding geweest met het kind, dan wordt ook hiervan door de zorgcoördinator een aantekening gemaakt in het dossier.

* Er wordt een melding gedaan in de Verwijsindex.

Contacten na de melding

Met de ouders

Na de melding worden contacten van school met de ouders, indien mogelijk, voortgezet. Voor een goede voortgang en behoud van de relatie tussen ouders, kind en school is nazorg noodzakelijk. Deze nazorg vindt plaats in nauwe afstemming met de deskundigen die deelnemen aan breed-overleg.

Veilig Thuis, Raad en andere instanties

Na de melding verlopen alle contacten naar aanleiding van de melding, met Veilig Thuis, de Raad of andere instanties, via de zorgcoördinator die de melding heeft gedaan. Indien Veilig Thuis of een andere instantie een leerkracht benadert over de melding, om inlichtingen vraagt of verzoekt om het dossier of om bepaalde stukken uit het dossier, wordt Veilig Thuis in contact gebracht met de zorgcoördinator.

Melding in Verwijsindex

Behalve het volgen van de stappen uit dit protocol moet er ook een melding gedaan worden in de Verwijsindex., <http://www.partoer.nl/zizeo/> of www.verwijsindex.nl).

Door de meldingen in de verwijsindex weten hulpverleners sneller of een kind ook bekend is bij een andere organisatie of instelling. Op deze manier wordt voorkomen dat hulpverleners langs elkaar heen werken en blijft elke risicokind in beeld.

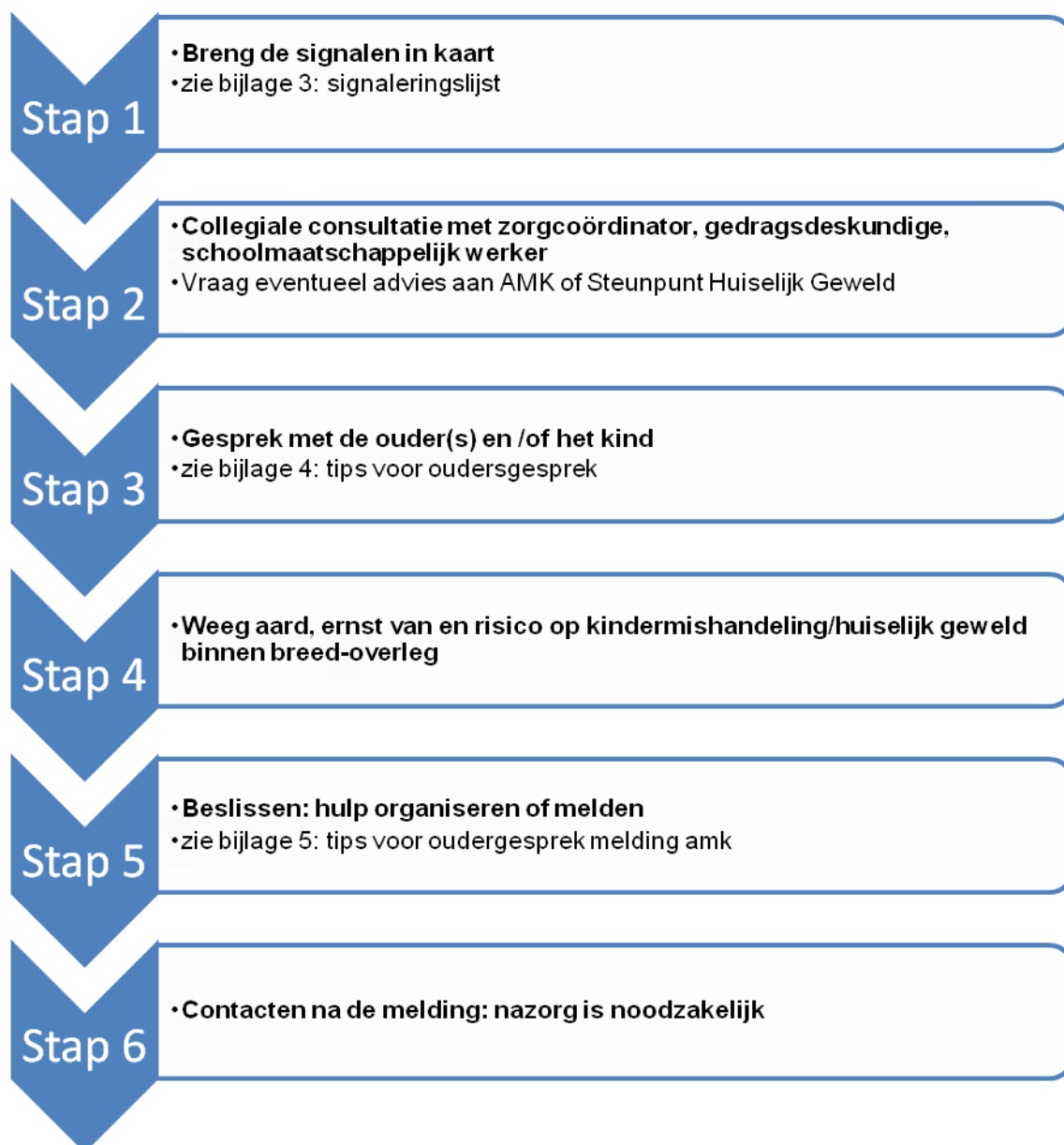
Belangrijk is te weten dat melding in de Verwijsindex geen vervanging van het protocol is, maar een aanvulling en ondersteuning hierop. De meldcriteria is te vinden op www.meldcriteria.nl

Zie ook beleid Verwijsindex Aquamarijn.

Bijlage 1

Stroomschema

Stappenplan

- 1) Leg elke stap die in dit protocol wordt gezet schriftelijk vast. Zie bijlage 2
- 2) Vooraf aan het stappenplan geldt het algemene advies dat zorgen en signalen steeds met ouders besproken horen te worden. Hoe langer wordt gewacht met het gesprek met ouders, hoe hoger de drempel om het gesprek aan te gaan.
- 3) Een melding uitvoeren zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders, is alleen mogelijk als de veiligheid van het kind, de medewerker, of die van een ander in het geding is. Of als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders door dit gesprek het contact met school zal verbreken en het kind niet meer naar school zal brengen.

Bijlage 2:

Observatie- en volgformulier signalen kindermishandeling

Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Nummer leerling(e): _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

Schoolarts: _____

A. Analyse van de situatie

Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 3) en is opgemerkt door:

Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?

Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkrachten?

Hoe is het contact tussen de school en de ouders?

Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?

Delen anderen deze zorg of het vermoeden van kindermishandeling? Zo ja wie en waardoor?

Welke vragen moeten beantwoord worden?

B. Eerdere acties?

Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?

C. Actieplan

Welke acties zijn er nodig?

D. Terugkoppeling

Hoe, door wie aan wie en wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd?

E. Resultaten acties

Beschrijving per actie hoe het gegaan is en wat de uitkomsten zijn. (Volg hierbij het stappenplan)

Dit formulier is ingevuld door:

Datum:

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven.

Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam. Zodra het mogelijk is vernietigt u ze.

Bijlage 3:

Signalenlijst huiselijk geweld/kindermishandeling (4-12 jaar)

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling en huiselijk geweld (echtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

1. Lichamelijke signalen

- wit gezicht (slaaptekort)
- hoofdpijn, (onder)buikpijn
- blauwe plekken, schaafplekken, brandwonden, gebroken ledematen
- slecht verzorgd er uit zien
- geslachtsziekte
- jeuk of infectie bij vagina en anus
- urineweginfecties
- vermageren of dikker worden
- pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- houterige lichaamsbeweging
- niet zindelijk (urine/ontlasting)
- zwangerschap
- lichamelijk letsel
- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

2. Gedragssignalen

- somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- schrikken bij aanraking
- hyperactief
- agressief
- plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer, agressief)
- vastklampen of abnormaal afstand houden
- isolement tegenover leeftijdgenoten
- zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- geheugen en concentratiestoornissen
- achteruitgang van leerprestaties
- overijverig
- zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)
- geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- geen spontaan bewegingsspel
- moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- spijbelen, weglopen van huis
- stelen, brandstichting
- verslaving aan alcohol of drugs

3. Kenmerken ouders/gezin

- ouder troost kind niet bij huilen
- ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind

- ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- ouder komt afspraken niet na
- kind opeens van school halen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- 'multi-problem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- veel ziekte in het gezin
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan), agressie naar medeleerlingen, leeftijdgenoten, agressie en wreedheid naar dieren
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid, angst, depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- gebrek aan energie voor schoolactiviteiten
- zichzelf beschuldigen
- suïcidaliteit
- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- gebrek aan sociale vaardigheden
- vaak wordt de verkeerde diagnose ADHD gesteld

Bijlage 4:

Aandachtspunten voor een gesprek met ouders over zorgsignalen

Vooraf: het contact of een gesprek met ouders is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld informatie verzamelen, delen van zorg over de leerling, of ouders motiveren voor hulp. Bepaal voor aanvang van het contact wat je doel is.

Belangstellende vragen

Bij zorg over een leerling, kun je een aantal zaken in het gewone contact met ouders navragen. Bijvoorbeeld: Is de leerling al naar de dokter geweest? Wat is er gebeurd? Hoe gaat het thuis? Hoe beleeft de leerling de geboorte van het broertje? Etc. Dit zijn gewone belangstellende vragen, maar ze kunnen wel extra informatie geven waardoor je zorg blijft, groter wordt of verdwijnt. Let ook op de andere gezinsleden. Welk beeld heb je van de andere kinderen in het gezin, de andere ouder?

Zorgen delen

Als je zorg hebt over een leerling, bespreek dat dan zo snel mogelijk met ouders. De meeste ouders willen hun kind helemaal niet mishandelen, maar door hun eigen problemen gebeurt het soms toch. Niets is zo vervelend voor ouders als zorgen die achter hun rug om worden besproken, zonder dat zij daar zelf in gekend zijn. Het is daarom belangrijk om je zorgen met ouders te delen, zodat ze hun verantwoordelijkheid kunnen nemen. Heb je direct contact met ouders, benoem dan wat je ziet. Voorkom dat er een lijst 'onbesproken zorgen' ligt, waardoor ouders zich afvragen waarom zij niet eerder op de hoogte zijn gesteld. Ouders zijn immers de belangrijkste gesprekspartners en informatiebron.

Wanneer je een vermoeden hebt van kindermishandeling kan het heel lastig lijken om met ouders in gesprek te gaan. Toch zal een dergelijk gesprek nodig zijn voor een juiste beeldvorming. In zo'n gesprek kan bijvoorbeeld blijken dat er iets anders aan de hand is. Het kan ook net het duwtje zijn dat ouders nodig hebben om hulp te gaan zoeken. En in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, heb je een reden te meer om je ernstige zorgen te maken. Daarnaast is het goed om jezelf de vraag te stellen: welke ouder vindt het nu vervelend dat iemand oog heeft voor zijn of haar kind? En houd rekening met het feit dat de leerling ook door iemand anders dan de ouders mishandeld kan worden. Probeer in het gesprek met ouders de zorgen die je hebt te delen door naast de ouder te gaan staan in plaats van tegenover de ouder.

Wanneer niet gelijk in gesprek gaan met ouders

Wanneer de veiligheid van de leerling in het geding is, wanneer je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt, bij dreiging of agressie van ouders, wanneer ouders eerder een gesprek geweigerd hebben, wanneer ouders weigeren de nodige hulp te zoeken of dreigen hun kind van de instelling weg te halen of dreigen het contact te beëindigen, overleg dan de situatie eerst met het zorgteam. Afhankelijk van de gegeven informatie of omstandigheden kan eventueel met behulp Veilig Thuis nagegaan worden of gespecialiseerde hulpverlening of de politie benaderd dient te worden om een veilige situatie voor een gesprek te creëren.

Vorbereiding van een gesprek met ouders

De zorg over de leerling kan van dien aard zijn dat een apart oudergesprek nodig is. Bedenk, voordat je hierover een afspraak maakt, liefst in samenwerking met de zorgcoördinator en/of gedragsdeskundige, wat het doel is van het gesprek, wie het gesprek met de ouders gaat voeren en wat je aan ouders vertelt als reden voor het gesprek. Bedenk ook of je het wenselijk of noodzakelijk vindt het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor je eigen veiligheid nodig is dat een collega op de hoogte is van het gesprek en in de buurt is. Overweeg van te voren ook waar je het gesprek wilt houden, hoe laat, en of er opvang is voor de leerling en eventuele andere kinderen. En beslis of je met beide ouders afsprekt of met één ouder? Bedenk ook welke rol de leerling eventueel in het gesprek krijgt.

In gesprek met ouders

Bespreek in het gesprek met ouders in ieder geval de zorg die je hebt over de leerling. Vertel feitelijk wat de zorgen zijn en vraag na of ouders deze zorg herkennen. Vertel ook wat goed gaat met de leerling. Houd bij het delen van de zorg rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees je ervan bewust dat dit doorgaans normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders om te horen dat het op sommige gebieden niet goed gaat met hun kind. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de eigen zorg over hun kind. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal bij ouders losmaakt, hoe ze reageren en of ouders al hulp krijgen. Bepaal van tevoren welke hulp je als school aan ouders biedt en voor welke hulp andere instanties zijn

Tips voor in gesprek met ouders

- Maak het doel van het gesprek duidelijk
- Omschrijf bij het delen van zorgen concreet wat je zorg is zonder het woord kindermishandeling te gebruiken
- Vertel de ouders wat er feitelijk is opgevallen aan de leerling
- Geef ook aan wat wel goed gaat met de leerling
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren
- Vraag hoe ouders de leerling thuis beleven
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van ouders m.b.t. hun kind
- Nodig de ouders uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer..)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat..)
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie
- Kies in het gesprek die invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders
- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken
- Ga na of er al hulp in het gezin is
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek
- Wanneer de ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu,

Inleidende zinnen

Wanneer je met ouders jouw zorg over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van "hulpzinnen". Hieronder volgen enkele voorbeelden.

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van ...{naam leerling}...
- Ik maak me zorgen over ... {naam leerling }..., omdat.....
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien is ...{ naam leerling }... ..

De werkelijke boodschap

Vanuit het benoemen van feiten, kan die als volgt luiden:

- Mij valt op.... , het lijkt of.....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk.....,
- ...{ naam leerling }... is de laatste tijd wat stiller, ongeconcentreerder, rumoeriger, drukker, afwezig, verdrietiger, boos, geheimzinniger) en daar maak ik me zorgen over.
- ...{ naam leerling }... heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op...
- ...{ naam leerling }... is de laatste tijd zo aanhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels) Hoe ervaart u dat zelf? ... Weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Is er iets gaande in de omgeving van ...{ naam leerling }... (vriendjes, op straat, familie)
- Het lijkt of ...{ naam leerling }... gepest wordt (of uitgescholden/ bang/ straf krijgt/ klem zit/ gedwongen wordt/niet gelukkig is) en daar last van heeft, wat merkt u daarvan?

Het vervolg:

Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag

van ...{naam leerling }... heeft plaatsgevonden.

Tot slot

- Vraag de zorgcoördinator of andere betrokkene om advies of ondersteuning voor gespreksvoering met ouders
- Kijk of een collega met jou het gesprek wil oefenen
- In bijlage 4 staan tips over hoe je ouders vertelt dat je jouw zorg om hun kind bij Veilig Thuis meldt.

Bron: Protocol Meldcode INOS Stichting katholiek Onderwijs

Bijlage 5:

Hoe vertel je ouders over melding bij Veilig Thuis?

In sommige situaties is een melding bij Veilig Thuis nodig. Bij een open melding, waarin ouders op de hoogte worden gesteld dat jij de melder bent, horen de meeste ouders dat liever van jou dan van het Veilig Thuis. Hierdoor komt het contact vanuit Veilig Thuis minder onverwachts, en hebben ouders niet het gevoel dat je achter hun rug om te werk bent gegaan. De mededeling aan ouders, dat je gaat melden, kan moeilijk zijn. Vaak gaat hier al een proces aan vooraf, zijn er één of meerdere gesprekken geweest en blijken ouders niet of onvoldoende ontvankelijk voor jouw bezorgdheid. Melding bij Veilig Thuis vindt in principe altijd plaats in overleg met het zorgteam van de school. Daar wordt ook afgesproken wie de feitelijke melding gaat doen. Bij die melding dienen ook de vervolgstappen die de school onderneemt besproken te worden.

Het gesprek met de ouders over de melding bij Veilig Thuis.

- Neem de tijd voor het gesprek, wees serieus en laat merken dat je bezorgd bent over hun kind
- Vat jouw zorg waarbij je denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling zo concreet mogelijk samen voor de ouders
- Noem ook, indien van toepassing, kort de gesprekken en stappen die je reeds met ouders doorlopen hebt
- Stel ouders op de hoogte dat je jouw zorg over hun kind waarbij je het vermoeden hebt van kindermishandeling gaat melden bij het Veilig Thuis, vraag geen toestemming
- Leg duidelijk uit dat je merkt dat ouders niet dezelfde zorg of oplossing delen als jij (de school) of dat je het nodig vindt dat gespecialiseerde mensen de zorgwekkende situatie onderzoeken
- Vertel ouders dat je je zodanig (ernstig) zorgen maakt, dat het jouw verantwoordelijkheid is om daarbij de hulp van Veilig Thuis in te schakelen
- Beschrijf Veilig Thuis als een instelling waar iedereen die zich zorgen maakt over kinderen en denkt aan (vermoedelijke) kindermishandeling terecht kan
- Vertel dat je het aan Veilig Thuis overlaat om verder in gesprek te gaan over de zorgen
- Voer het gesprek eventueel samen met een andere collega uit het team.

Voorbeeldzinnen

In het gesprek over de melding bij het Veilig Thuis kun je gebruik maken van één van de volgende hulpzinnen. Kies een zin die past bij de situatie. Let op, het zijn voorbeeldzinnen. Elke situatie is anders. Het zorgteam, of Veilig Thuis kan meedenken in de aanpak van een gesprek.

- Ik denk dat het goed is wanneer u met het Veilig Thuis verder gaat praten over de zorg die u en ik hebben over ...{naam leerling}... . Veilig Thuis is specialiseerd in het onderzoeken van (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling.
- In mijn werk als (vul je beroep in) is het mijn taak te letten op het welzijn van de kinderen. Ik (of de school) maak me zodanig zorgen om ...{ naam leerling }... , dat ik dit ga melden bij Veilig Thuis.. Omdat ik me kan voorstellen dat dit geen prettige boodschap voor u is, vertel ik het zelf aan u, in plaats van dat u het van een medewerker van Veilig Thuis hoort.
- Ik (evt. ...en mijn collega's) maak me zorgen over ...{ naam leerling }... en heb daarbij een vermoeden van ... (vul in: mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik). Vandaar dat ik (wij) onze zorg over ...{ naam leerling }... ga(an) melden bij Veilig Thuis zodat zij vanuit hun specifieke deskundigheid en bevoegdheden de zorgwekkende situatie kunnen onderzoeken.
- Ik begrijp dat deze mededeling naar voor u is, maar het is mijn verantwoordelijkheid vanuit mijn werk om (ernstige) zorgen met ouders te delen. Wanneer (vul in....deze zorg niet gedeeld wordt; ...geen passende hulp gevonden wordt; ... specifiek onderzoek nodig is), is het mijn taak de hulp van Veilig Thuis in te schakelen. Ik doorloop deze stappen volgens een protocol, dat wij als school/schoolbestuur in werking stellen wanneer we (vul in ...zorg hebben over een leerling; (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling signaleren.
- Na het benoemen van signalen, gesprekken en stappen: De signalen zijn nog steeds aanwezig, helaas hoort dat vaak bij kinderen die mishandeld zijn of worden. Vandaar dat we melden bij Veilig Thuis..

Bron: Bron: Protocol Meldcode INOS Stichting katholiek Onderwijs

Bijlage 6

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig geweld dat de leerling daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, dan kan er meteen advies gevraagd worden aan Veilig Thuis.

Als op basis van de signalen het oordeelt volgt dat er onmiddellijk actie nodig is, dan kan er direct in hetzelfde gesprek een melding gedaan worden.

Op korte termijn kunnen dan de noodzakelijke acties in gang gezet worden.

Acuut gevaar: 112

Politie: 0900 – 8844

Veilig Thuis: 058-2333777 of (0800)2000

Bezoekadres:

Tesselschadestraat 2 te Leeuwarden.

Postadres:

Postbus 312; 8901 BC Leeuwarden.

Bijlage 7

Belangrijke sites

Het Advies en meldpunt Kindermishandeling maakt deel uit van het Bureau Jeugdzorg. Bij ieder stap van de meldcode kan er altijd contact opgenomen worden met **Veilig Thuis**. (Regiecentrum Bescherming en Veiligheid.)

Fier Fryslân is een expertise- en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Zij willen geweld in relaties helpen voorkomen en stoppen. Fier Fryslân biedt hulp bij de gevolgen van dit geweld.

<http://www.fierfryslan.nl/pages/home.aspx>

Raak-aanpak richt zich op de sluitende aanpak van kindermishandeling. RAAK staat voor: Reflectie en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling; de organisatie die de RAAK-werkwijze heeft ontwikkeld.

<http://www.partoer.nl/infotype/webpage/view.asp?objectID=12251>

Kindertelefoon: <http://www.kindertelefoon.nl/home.php>

Bronvermelding

Protocol Kindermishandeling, oktober 2010

Bureau jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Amsterdam en
bureau Jeugdzorg Noord-Holland/Advies- en meldpunt Kindermishandeling Noord-Holland

Protocol Meldcode INOS, oktober 2011

Stichting Katholiek Onderwijs Breda